

1. Az egészséges gyermek fejlődése

A fejlődés olyan minőségi változást jelöl, amely során egyre differenciáltabb szerveződés jön létre. Az egyedfejlődés során bekövetkező változások egyaránt tükrözik fajunk jellegzetességeit és a fejlődő egyén egyedi vonásait. A fejlődés egyaránt érinti a testi, kognitív (megismerő), érzelmi és társas folyamatokat. Az emberi fejlődésre jellemző speciális képességek:

- szimbolikus és konstrukciós készség: képesek vagyunk tervezni, alkotni, nem létező dolgokról gondolkodni
- jellegzetes szociális tulajdonságok: társas rendszerek szabályainak elfogadása, együttműködés, munkamegosztás, kommunikáció
- szinkronizációs tulajdonságok: érzelmi ráhangolódás, empátia, szándékos tanítás

Mi teszi lehetővé az emberi fejlődést?

Az emberi fejlődésben mind az öröklés, mind a környezet befolyása fontos szerepet játszik és ezek a folyamatok szorosan egymásra hatva vezérlik a fejlődést az egyén életében. A genetikai meghatározottságok a fejlődés során az érés folyamatában fejeződnek ki.

(Waddington modell)

A fejlődést befolyásoló biológiai tényezők: (részletesen l. gyermekgyógyászat tankönyvek)

- prenatális
- perinatalis
- neonatalis
- postnatalis

A fejlődést befolyásoló környezeti hatások:

- mikrorendszerek: család, kortársak, iskola, lakókörnyezet
- mezorendszerek: a mikrorendszerek kapcsolati hálója
- exorendszerek: tágabb társadalmi környezet: település jellege, szülők munkahelye, oktatási intézmény jellege, helyi társadalom, stb.
- makroszisztem: a kultúra uralkodó hiedelmei, nézetei: társadalmi lehetőségek, normák, elvárások, divat, stb.

Fejlődési szakaszok: A fejlődési szakaszok segítségével jobban megértjük, hogy milyenek általában a gyermekek az adott életkorban, milyen készségek és képességek alakulnak ki az adott szakaszban, milyen fejlődési feladatot kell megoldaniuk, hogyan változik a „fontos mások” és a környezet szerepe az egyes szakaszokban. Freud dolgozta ki a pszichoszexuális-, Erikson a pszichoszociális-, és Piaget a kognitív fejlődés szakaszainak modelljét.

Tanulási módok:

- közvetlen verbális nevelés
- jutalmazás-büntetés
- szociális befolyásolás: behódolás, azonosulás, interiorizáció
- utánzás, modellkövetés (megfigyeléses tanulás)

Hogyan nyilvánul meg a fejlődés az agyi struktúrákban?

A kognitív idegtudományok szerint egy alapvetően humán környezetre „huzalozott és programozott” aggyal születünk. Az agyunk felépítése a szinaptikus visszacsatolás, a programozott sejtátlalás, a neurogenesis és a mielinizáció folyamataival az életünk során mindvégig változik, és eltérő tapasztalatainknak megfelelően mindnyájunk agya egyedi szerkezetűvé válik.

Javasolt irodalom:

- Atkinson, R.L.: **Pszichológia**, Második, javított kiadás, Osiris, 2003 71-105. oldal
- Gallai: Az egészséges gyermek fejlődése, in Maródi **Gyermekgyógyászat**, Medicina Kiadó, 2002
- Vetró, W. Parry: **Gyermek – és ifjúságpszichiátria**, Szeged, 1996 8-44. oldal

Magyarország célba ér

